

Мр Љиљана Сабљак
Градска књижница Загреб
lj.sabljak@kgz.hr

УДК 027.5(497.5 Zagreb)

Свијет у Загребу

Сажетак

Градска књижница, једна од најстаријих културних установа у граду Загребу, утемељена је 1907. године на потицај и приједлог Скупштине градског Заступства. Богате збирке књига, новина и часописа и друге грађе, израсле су из иницијалног фонда насталог даровима угледних грађана. Данас је Градска књижница модерна информатизирана средишња књижница мреже народних књижница Књижница града Загеба.

Кључне ријечи:

Градска књижница, Књижнице града Загеба, збирке и фондови, програми за дјецу и одрасле, међународна сарадња

Градска књижница, једна од најстаријих културних јавних установа у Загребу, утемељена је 7. просинца 1907. године, на потицај и приједлог Дружбе Браћа Хрватскога Змаја и одлуком Скупштине градског заступства. Првотнo је била смјештена заједно с Градским музејом у повијесној згради на Каменитим вратима. Од 1937. године била је у Новинарском дому на Rooseveltovom тргу 4, а 1995. године је, након педесетшестогодишњег подстанарства, одлуком Градског поглаварства добила привремени смјештај у Старчевићевом дому, на Старчевићевом тргу 6.

Већ у првим правилима (1908) дефиниран је статус Књижнице и њена основна сврха, ријечима које су све до данас остале једнако значајне и актуалне: „Књижница града Загеба слободна је, јавна и модерна библиотека уређена за све слојеве пучанства града Загеба...“ Данашњи богати фонд од преко 370.000 свезака, распоређен у посудбени фонд, читаонични фонд и збирке *Zagrabiensia* (завичајна збирка грађе о граду Загребу), *PAPA* (раритети и рукописи), те аудиовизуална грађа и музикалије, израстао је из иницијалног фонда насталог даровима угледних грађана, махом познатих књижевних, културних и знанствених дјелатника, као

Мр Љиљана Сабљак, управитељица Градске књижнице Загреб

што су Вјекослав Клаић, Тадија Смичиклас, Аугуст Харамбашић, Велимир Дежелић, Емилије Laszowski и др. Седамдесетих година, око Градске књижнице гранају се придружени и новоотворени огранци, те је данас Градска књижница средишњица установе Књижница града Загеба, мреже народних књижница која, уз Библиобусну службу, окупља четрдесет двије књижнице с припадајућим

огранцима, с укупно два милијуна свезака књига и друге грађе. Данас је то модерна, компјутеризирана књижница која развија свој информатички књижнични програм ЗАКИ, а уједно је матична књижница за развој струке у граду Загребу, Жупанијама Загребачкој и Крапинско-загорској.

Тијеком 1997. године, Градска књижница обиљежила је 90. обљетницу свог непрекинутог дјеловања, које се огледа у редовитој информативно-посудбеној дјелатности, али и значајном промицању културе, када је Драгутин Тадијановић, академик, пјесник и најстарији члан Градске књижнице (још од 1925. године) постао кумом књижнице. Тадијановић је то заслужио својим дугогодишњим пјесничким радом, али и зато што је већ годинама судионик збивања, ли-

терарних вечери, изложби, особито традиционалног *Књижевног петка*. Том је пригодном Тадијановић, кум Градске књижнице, изјавио: „Био сам кум на крштењу и вјенчању, али још никада нисам био кум некој установи. Зато ово кумство прихваћам као признање свим хрватским књижевницима јер сам при свом доласку у Загреб, прије више од 70 година, одмах се учланио у књижницу.“

Информативно-посудбени одјел

Градска књижница данас, својим одјелима, цјелодневно, пуних 12 сати, омогућује грађанима града Загребa кориштење лијепе књижевности, знанствене и стручне литературе, богате збирке опћих и специјалних приручника, увезане периодике, текућих наслова новина и часописа, збирке ријетких књига и рукописа, завичајне грађе о граду Загребу, те збирке аудиовизуалне и нотне грађе, као и приступ мрежама података и информацијском Интернет киоску Министарства за европске интеграције РХ.

У информативно-посудбеном одјелу, чланови књижнице могу добити стручну помоћ књижничара информатора, специјализираних за поједина подручја, у проналажењу потребне литературе за реферате, матуралне, семинарске и дипломске радње и сл. Ту су и ажурирани билтени нових књига, препоручни пописи, те обавијести о актуалним догађањима, објетницама, изложбама и трибинама. Градска књижница пружа стручну помоћ у раду књижницама у Домовима умировљеника „Центар“, Клаићева 10 и „Медвешчак“, Иблеров трг 8. Специјалне збирке Градске књижнице садрже особито вриједну и раритетну грађу, тако завичајна збирка *Zagrabiensia* сакупља, обрађује, чува и даје на кориштење књижну и другу грађу која с повјесног, културног, господарског, политичког, урбанистичког, литерарног и разних других

аспекта говори о животу и развоју Загребa у прошлости и садашњости. Збирка РАРА представља значајну културно-повијесну вриједност, јер садржи ријетке књиге и рукописе, од инкунабуле из 1487. године, глагољских, латинских и других старих рукописа, до вриједне грађе новијег доба.

Градска књижница у Загребу прва је основала Глазбени одјел прије 45 година, далеке 1962. године, захваљујући примјерцима тисканих музикалија и збирци грамофонских плоча и магнетских врпца, већ раније уврштених у постојећи фонд књижнице. Глазбени одјел Градске књижнице у Загребу данас је сувремено опремљен одјел који прикупља све носитеље звука, а и данас у промицању струке најзначајнији у саставу народних и градских књижница у држави Хрватској.

Тијеком 1950. године, из књижног фонда Градске књижнице издвојен је дио књига које су по свом садржају и литерарној вриједности биле намијењене дјеци. Тако је настала Пионирска посудбена књижница и читаоница, која ће прерасти у сувремени Одјел за дјецу и младеж с Медиотеком Градске књижнице. Уз већ традиционалне образовно-потичајне програме, тијеком Домовинског рата, Градска књижница је била водитељ и координатор UNICEF-овог психосоцијалног и креативног пројекта *Корак по корак до опоравка* за Републику Хрватску (22 народне књижнице), за подршку избјеглицама и дјеци погођеној ратним траумама. Данас Одјел за дјецу и младеж с Медиотеком пружа стручну помоћ у кориштењу своје збирке на различитим медијима, уприличује разноврсне приредбе, стваралачке радионице (преко 600 годишње), квизове знања и остале активности примјерене доби корисника.

Глазбени одјел Градске књижнице

Од 1993. године, у књижници дјелује Хрватски центар за дјечју књигу, члан ИВВУ-а (Међународног вијећа за дјечју књигу), који прикупља, чува и промиче књигу и стваралаштво за дјецу у земљи и свијету. Организира стручне скупове, изложбе, промоције и представљање хрватске дјечје књиге, те ауторе и кандидира хрватске ствараоце за дјецу за престижну Андерсенову награду.

У Градској књижници од 1955. године дјелује трибина *Књижевни петак* која је, на својих више од 1.000 одржаних трибина, тијekom свог дјеловања у континуитету 50 година, угостила сва значајнија имена хрватске, и многа свјетске културне јавности: примјерице Sartrea, Finkelkrauta, Kadarea, Menzela и других. *Књижевни петак* до данас задржава статус својеврсног културњачког парламента на којем се пропитују нове идеје и литерарни трендови, а за свој рад је награђен Плакетом града Загребa.

У Градској књижници смјештена је мањинска Средњашња књижница Украјинаца и Русина у Републици Хрватској, с богатим фондом књига за дјецу и одрасле.

Као битан сегмент културног живота града Загребa у цјелини, Градска књижница повремено уприличује округле столове и трибине на актуалне теме из стручног књижничарског, културног и друштвеног живота, изложбе, концерте и разне манифестације. Један од цјеловито осмишљених међународних програма јест циклус изложби и културних догађања *Свијет у Загребу*. Остварује се уз сурадњу с културним институтима и велепосланствима страних земаља. Циљ је тих сусрета упознавање Загрепчана с разним културним традицијама које обогаћују културни живот града.

Градска књижница суратује с 43 културне и сродне установе у граду, те опслужује 35.000 корисника свих

добних и социјаних структура. Са 80 својих стручних књижничких дјелатника, средиште је дјелатног, стручно утемељеног и активног процеса осувремењивања народног књижничарства, али и битан сегмент културног живота града Загребa у цјелини. Својим стогодишњим непрекидним обавјесно-културним дјеловањем у свим порамa загребачког јавног живота, Градска књижница има истакнуто, јединствено мјесто.

У поводу 100. обљетнице Градске књижнице, 80 година Књижнице Божидара Аџије, 60 година Књижнице и читаонице Богдана Огризовића, 60 година Књижнице Тина Ујевића, 50 година Књижнице Ивана Горана Ковачића, 50 година Књижнице Савски гај, 30 година Читаонице Владимира Назора, за 100 годишњи развој збирки књижничне грађе, сталне иновације и потицање настајања нових служби и услуга корисницима, као и допринос у осмишљавању улоге мреже Народних књижница, за организацију Мјесеца

хрватске књиге (од 1995) те организирање разноврсних програма, Књижнице града Загребa награђене су Наградом града Загребa, 31. свибња 2007. на Дан града Загребa.

Тијekom цијеле 2007. године, низом програма за кориснике: новопокренути пројект *Књижница широм отворених врата – Упознајмо гласбене инструменте*, Гласбени одјел, у сурадњи са школом за слијепе и слабовидне „Винко Бек“, припремио је циклус концерата. Наступили су студенти Музичке академије у Загребу, а концерти-предавања одржават ће се једном мјесечно и након свечарске године. Изложбама, концертима и међународним скуповима, Градска књижница обиљежавала је стоту обљетницу свог рада и дјеловања.

Први пут је у народној књижници, Књижници у част, одржан рок концерт, био је то наступ групе *Хакуна Матала*. За најмлађе су организоване креативне радионице везане уз традиционални загребачки сувенир „шестински кишобран“ и „100 рођенданских свјећица“. На Интернету су корисници и грађани могли писати и предлагати какву књижницу желе, али и осврнути се на све до сада понуђено.

На међународној сурадњи, Градска књижница има пуно програма и пројеката, па је у својој слављеничкој години, у вељачи 2007. године, одржала видеоконференцију Загреб-Москва, са сестринском књижницом Некрасова, на тему *Културолошки портрет метропола – завичајни аспект*.

У листопаду 2007. одржан је Међународни скуп *Аудиовизуална грађа и наслеђе*, којим су обиљежени 100. обљетница Градске књижнице, 45. обљетница оснотка Гласбеног одјела Градске књижнице, те по пр-

ви пут обиљежен Свјетски дан аудиовизуалног наслеђа. Све у сарадњи с IFLA-ом, Комисијом за аудиовизуалну грађу.

У студеноме 2007. одржан је међународни скуп *Градска књижница је на дневном реду*, уз пратећу изложбу, којом је уз међународну потпору упућен озбиљан сигнал локалним властима, али и цјелокупној културној јавности и грађанима о хитности побољшања увјета рада највеће народне књижнице у Загребу и у Р.Х. Потреба за новом, адекватном зградом постала је ургентна, јер данас смјештена на 2.600м², а с потребама од 20.000м², Градска књижница са својим фондом, више од 60% дислоцираним у помоћна спремишта, готово је онемогућена „нормално“ функционирати.

Abstract

The City Library, one of the oldest cultural institutions in the City of Zagreb, was established in 1907, by decision of the City Council. Library's rich collections of books, newspapers, journals and other materials, have origins in the initial collection of presents of respectable citizens, famous writers and cultural workers. Today, the City Library is a modern and computerized central library of the Zagreb City Libraries network.

Key words:

The City Library, Zagreb City Libraries network, Library's collections, programs for children and adults, international cooperation

